

ישו

ישו – הכינוי המקובל בעברית לישוע הנוצרי, יהודי שחי ככל הנראה, בתחילת המאה הראשונה לספירה. ישו הוא הדמות המרכזית בדת הנוצרית ועל פי התיאולוגיה הנוצרית שפותחה אחרי מותו, הוא בנו של אלוהים – היישות השנייה בשילוש הקדוש וכן המשיח שבמותו בייסורים כיפר על עוונות המין האנושי כולו.

על פי האמונה הנוצרית, ישו הגיע לעולם כבנו של אלוהים, על מנת להושיע את בני האדם מחטאיהם. ישו נחשב בעיני הנוצרים, בפרט הפרוטסטנטים, כמי שמטשטש את הפער בין האל לאדם, וכמי שמאפשר לכל אדם להכיר את אלוהים באופן אישי. הנוצרים הקתולים, רואים בכנסייה מתווכת הכרחית בין קהל המאמינים לבין ישו.

חייו של ישו על פי הברית החדשה

השוואה בין הברית החדשה לבין מקורות היסטוריים, מעלה כי ישו נולד בשנת 4 לפנה"ס לכל המאוחר, ויתכן שנולד עד ארבע שנים קודם לכן. המועד המקובל לחגיגת לידתו של ישו, ה-25 בדצמבר (חג המולד), אינו מתבסס על מועדת לידתו האמיתי, למעשה מועד הלידה המקורי אינו ידוע. מניתוח של הכתוב באוונגליונים, מסיקים חלק מהחוקרים כי תאריך הלידה של ישו היה בחודש אפריל ובכל מקרה, לא בעונת החורף.

הבשורה למרים

האוונגליון של מתי (מתיאוס) מספר: כך הייתה הולדתו של ישוע המשיח: מרים אמו הייתה מאורסת ליוסף ובטרם התאחדו נמצאה הרה לרוח הקודש. יוסף בעלה, שהיה צדיק ולא רצה להציג אותה לחרפה, החליט לשלוח אותה בסתר. בעוד שהיה מהרהר בזה נראה אליו מלאך האלוהים בחלום ואמר: "יוסף בן-דוד, אל תחשוש לקחת אליך את מרים אשתך, כי אשר הורה בה מרוח הקודש הוא". ישו באמונה הנוצרית, הוא לפיכך, בן האלוהים שנולד לאישה בתולה, משמעות הדבר שישו טהור מלידתו, שכן הוא ילוד האישה היחיד שלא נוצר מן החטא הקדמון.

לידתו של ישו

משפחתו של ישו הייתה מנצרת. באותו הזמן היה מפקד שערכו הרומים, בו נצטווה כל תושב להירשם בעיר הולדתו. יוסף היה מבית-דוד לכן היה עליו להירשם בבית לחם, ויחד איתו הלכה אשתו הרה. מקום ללון לא היה להם, וכך נולד ישו באבוס בתוך מערה בבית-לחם (שם נבנתה לימים כנסית המולד) הנוצרים מאמינים שישו הוא "משיח בן דוד" כיון שיוסף בעלה של מרים, היה נצר לבית דוד.

בלילה בו נולד ישו בישר המלאך לרועי בית-לחם על הולדת המשיח (לוקס ב'), ואז הופיעו המון צבא השמיים ושיבחו את אלוהים. הרועים הלכו לבית-לחם, שם מצאו את מרים וישו ובשובם סיפרו את מה שראו ושמעו.

לאחר לידתו של ישו, הגיעו שלושה אמגושים (חכמי דת פרסיים בעלי ידע במיסטיקה ובאסטרולוגיה) מהמזרח למערה שבה נולד והביאו לו מתנות כהונה – מור, לבונה וזהב – לציין שאכן משיח הוא. החכמים כוונו למערה על ידי "כוכב בית לחם" שזהר בשמיים מעל מיטתו של הרך הנולד.

ישו גדל עם אמו ואחיו שלפי חלק מהמסורות לא הסכימו עם גישתו והתנהגותו. יוסף, בעלה של מרים מת כשהיה ישו ילד קטן. בבקרו בבית המקדש עוד בהיותו נער, הפליא הנער את החכמים בבקיאותו ובהבנתו בכתובים. בגיל 12, לאחר מפגש עם יוחנן המטביל שהכיר בו כמשיח, החל ישו לנדוד בין הערים ולגייס מאמינים לתורתו.

על פי הסיפור, מסכת חייו הקצרה רצופה מעשי ניסים – הליכה על מי הכנרת, ריפוי חולים, הפיכת מים לין, האכלת 4,000 איש בשבע כיכרות לחם ומעט דגים וכו'. מתוך קהל מאמיניו בחר ישו 12 שליחים (אפוסטולים) שתפקידם להפיץ את תורתו. אלו היו תלמידיו האהובים ביותר.

מותו של ישו

כל המקורות שבידינו מעידים כי ישו הוצא להורג בצליבה בהוראת הנציב הרומי על יהודה, פונטיוס פילטוס. עניין שנוי במחלוקת הוא מעורבות ההנהגה היהודית של אותה תקופה בהוצאתו להורג. האוונגליונים מטילים את האחריות למותו של ישו על הסנהדרין ועל המוני העם בירושלים באותם ימים. צליבה הייתה שיטה מקובלת להוצאה להורג באימפריה הרומית באותה תקופה, ונראה כי השלטונות הרומים לא ייחסו לארוע כזה משמעות מיוחדת. להנהגה היהודית ביהודה כבר לא היו סמכויות שלטוניות בתקופה האמורה (סמכויותיה בוטלו זמן-מה לאחר מותו של הורדוס המלך) והיא לא הייתה רשאית לשפוט ולהעניש. אפשר להניח, כי ההנהגה היהודית, על שני פלגיה – הצדוקים והפרושים, לא מצאה לנכון להגן על ישו מפני הוצאה להורג, כיוון שראתה בו משיח שקר ומורד המסכן את היציבות החברתית והדתית. השלטון הרומי מצדו, ראה בישו סיכון ליציבות השלטון ביהודה, ולפיכך הוציאו להורג.

על פי המסופר באוונגליונים, ישו סעד עם תלמידיו בפעם האחרונה בירושלים בערב פסח, במה שנראה כצורה מוקדמת של טקס ליל הסדר. אירוע זה מכונה בנצרות 'הסעודה האחרונה', ותאריכו המשוער הוא שנת 30 לספירה (כלומר שישו היה בגיל 34-38). לאחר מכן נלכד ישו בעזרתו של יהודה איש קריות – אחד משנים עשר האפוסטולים ('שליחים'), שעל פי המסורת הנוצרית בגד בישו וגילה את מקומו תמורת 30 מטבעות כסף. ישו נצלב כעבור כמה ימים, ביום שישי, במהלך חול המועד פסח. הצליבה התקיימה על גבעת הגולגתא בירושלים, והדרך שעשה ישו עד למקום הצליבה נקראת ויה דולורוזה ('דרך הייסורים'). ישו נקבר, כמקובל בקרב היהודים, מחוץ לחומות ירושלים לפני כניסת השבת.

התפשטות הדת הנוצרית בעולם (מיסיון)

מיסיון (מלטינית mission שליחות) פעילות להפצת דת או אמונה מסוימת (בדרך כלל נוצרית) בקרב בני דת אחרת או בקרב חסרי דת. פעילות מיסיונרית קיימת בחלק מהדתות. בחלק מהעדויות הנוצריות היא נחשבה כחובה דתית.

המיסיון הנוצרי

בסוף המאה ה-20, כשליש מאוכלוסיית העולם משתייך לאחד מן הפלגים של הדת הנוצרית. הנוצרים מהווים את הקהילה הנרחבת והמגוונת ביותר, ויש לה כנסיות בחלק גדול מאומות העולם. המפיצים הראשונים של הנוצרות היו 12 השליחים ובראשם פטרוס שהטיפו לדת החדשה בכל רחבי האימפריה הרומית, אבל מי שמקובל כי היה אחראי עיקרי לתפוצת הדת הנוצרית היה פאולוס (שאול התרסי) הנחשב כמיסיונר הראשון. בעזרת רשת של מסייעים, רבות מהם נשים, הצליח פאולוס לנצר קהילות באסיה הקטנה ודרום יוון ובסופו של דבר הגיע לרומא. הנצרות שהחלה ככת בין היהודים רכשה מאמינים בין תושבי האימפריה הרומית במהירות, ובמאה הרביעית, כשהקיסר הרומי קונסטנטינוס הכריז על הנצרות כדת הקיסרות, כבר היוו הנוצרים כ-10 אחוז מאוכלוסיית האימפריה ולדת החדשה כבר היה ממסד היררכי מסודר.

בסוף תקופת האימפריה הרומית החל המיסיון הנוצרי לפעול גם מחוץ לגבולותיה. בשנת 476 התמוטטה האימפריה הרומית המערבית, אבל האימפריה המזרחית שבירתה קונסטנטינופול, הוקמה בידי קונסטנטינוס, החזיקה מעמד כאלף שנים נוספות והייתה מרכז חשוב להפצת הנצרות במזרח הים התיכון.

למרות אובדן האימפריה הרומית המערבית, הייתה התקופה שאחריה, תקופת פריחה והתפשטות מהירה באירופה לנצרות המערבית שמרכזה ברומא. תקופה זו שהתאפיינה בפעילות מיסיונרים נמרצת שנחלה את ההצלחה הגדולה ביותר כשעמי אירופה השונים התנצרו, ובעקבותיהם עברה כל האוכלוסייה בשליטתם לנצרות.

השילוש הקדוש

השילוש הקדוש – על פי מרבית הדוקטרינות הנוצריות, הוא האלוהים. האמונה באלוהים כשילוש היא עיקרון בסיסי בכנסייה האורתודוקסית, הקתולית והפרוטסטנטית. על פי דוקטרינה זו, אף שקיים רק אלוהים אחד, הוא מופיע בשלוש ישויות נפרדות, לרוב – **האב, הבן (או בן אלוהים) ורוח הקודש** אף על פי שביטוי זה אינו מופיע בברית החדשה, המאמינים בדוקטרינה זו, טוענים כי רעיון זה מופיע בבירור במספר מקומות בה, בייחוד ברישומי ההטבלה של ישו. עקרונות אלו אושררו ונוסחו על ידי הכנסייה במאה ה-3 והמאה ה-4 בתגובה לרעיונות כפירה.

משמעות המילה "שילוש" היא איחוד של שלושה נוצרים רבים מוטבלים "בשם האב, הבן ורוח הקודש". היחידות של הישות האלוהית, וריבוי הישויות המסתוריות, אחראים על אופייה של הגאולה הנוצרית, וחושפים את המתנה של חיי נצח. קשר זה עם האב הוא מטרתה של האמונה הנוצרית, והיא חיי הנצח. כלומר המשך קיום הנשמה לאחר המוות. היא מושגת על ידי איחוד האל עם טבע האדם. ישו הנוצרי, על אף שהיה אלוהים במלואו מת באופן אנושי למען החוטאים על מנת "לרכוש" את גאולתם; סלחנות זו וחברות זו עם אלוהים נעשית נגישה על ידי המתנה שניתנה לכנסייה – רוח הקודש, מי שהחזירה את ישו לחיים, מי שמכירה את אלוהים בצורה אינטימית ומובילה ומסמיכה את הנצרות למלא את רצון האל. כך, דוקטרינה זו נוגעת בכל האספקטים של האמונה הנוצרית וחייהם של המאמינים בה.

הכנסיות האורתודוכסיות – והעומדים בראשה:

1. הכנסייה היוונית - הפטריארך איריניאוס ה-I
2. הכנסייה הארמנית - הפטריארך טורקום מאנוג'יאן
3. הכנסייה הקופטית - המטרופוליטן אנבא אברהם
4. הכנסייה הסורית - הארכיבישוף סוואריוס מראד
5. הכנסייה האתיופית - הארכיבישוף אבונה מתיאס
6. המשלחת הרוסית - הארכימנדריט יליסיי
7. המשלחת הרומנית - הארכימנדריט ירוניס קרטו

הכנסיות הקתוליות – והעומדים בראשה:

1. הכנסייה הלטינית - הפטריארך מישל צבאח
2. המסדר הפרנסיסקאני - האב פייר-בטיסטה פיזבאלה –
ה"קוסטוס" של ארץ הקודש
3. הכנסייה היוונית - הארכיבישוף ג'ורג' באכר
4. הכנסייה המרונית - ה"מונסניור" בולוס נביל אל-סייח
5. הכנסייה הסורית - ה"מונסניור" פייר מלכי
6. הכנסייה הארמנית - ה"מונסניור" רפאל מינאסיאן

הכנסיות הפרוטסטנטיות – והעומדים בראשה:

1. הכנסייה האנגליקנית - הבישוף ריאח אבו-אל-עסל
2. הכנסייה הלותרנית - הבישוף מוניב יונאן
3. הכנסייה הבפטיסטית - פסטור ג'וזף ברום
4. הכנסייה הסקוטית - הפסטור ג'יין לואיז בארון
5. הכנסייה הפנטקוסטלית - פסטור ויין הילסדן
6. הכנסייה האדוונטיסטית - פסטור ריצ'ארד אלופר

כמו כן, פועלות בארץ עוד מספר כנסיות פרוטסטנטיות מקומיות קטנות בעלות השפעה בעולם.

נצרות קתולית

הזרם הגדול בנצרות, שבראשו עומדת הכנסייה הרומנו-קתולית אשר מרכזה בקריית הוותיקן ובראשה עומד האפיפיור. הכנסייה הקתולית נוסדה בשנת 313 עם קבלת הנצרות באימפריה הרומית. היא הממשיכה של הכנסייה הנוצרית המקורית שהקים פטרוס הקדוש. הכנסייה מחזיקה בנכסים רבים: קרקעות, יצירות אומנות והון רב.

בראש המערכת ההירארכית של הכנסייה הקתולית עומד **האפיפיור** שהוא ראש הכנסייה ויושב על כסאו של "פטרוס הקדוש", האפיפיור הראשון. האפיפיור נחשב לבכיר שליחיו של ישו ונתפס כנציג אלוהים עלי אדמות. סמכותו מוחלטת לא רק באמונה ובמוסר אלא גם בענייני משמעת וניהול הכנסייה. אפיפיור מוחלף רק עם מותו, לאחר שראשי הכנסייה מתכנסים ומחליטים על אפיפיור חדש.

תחת האפיפיור נמצאים הקרדינלים "הסנאט" הנוצרי המורכב מבעלי כוח והשפעה. ההירארכיה הכנסייתית מתחת לאפיפיור מורכבת מארכיבישופים, בישופים וכמרים. כל אלה, אמורים להעביר את החסד האלוהי למאמינים. חלק מאנשי הכנסייה הקתולית הם נזירים ונזירות הפורשים מהעולם ומתחייבים לחיי ציות, עוני ופרישות במנזרים.

- העולם מחולק ל- 2275 בישופיות. בראש כל אחת מהן עומד ארכיבישוף האחראי על רווחתם הדתית של המאמינים בבישופות שלו.

הכנסייה טוענת כי הוקמה על ידי ישו כדי לגאול את נשמת מאמיניו. הכנסייה משיגה מטרה זאת על ידי לימוד ודרך ניהול סקרמנטים. מרכז החיים של הקתולים הוא טקס המיסה שנערך כל יום ראשון ובמספר ימים קדושים נוספים כגון: חג המולד, ויום פטרוס הקדוש. כל הקתולים מחויבים להשתתף בטקס המיסה. חלק נוסף וחשוב אחר של חיי הקתולים הם "שעות הקנוניות" שהינן תפילות שמתרחשות כל יום בזמנים קבועים.

לכנסייה הקתולית יש מאמינים ברוב מדינות העולם. באמריקה 30% מהאזרחים הם קתולים. באירופה 40% באפריקה 20% ובאסיה 3% בלבד.

מספר הקתולים בעולם ממשיך לגדול, אם כי מרבית הגידול כיום נובע מריבוי טבעי ולא מהמרת דת. עיקר האוכלוסייה הקתולית נמצא כיום בדרום אמריקה, בפיליפינים ובארצות שונות במרכזה ובדרומה של אפריקה. בין השנים 1978 ל- 2000 גדלה האוכלוסייה הקתולית ב- 288 מיליון בני אדם בקירוב.

נצרות אורתודוכסית

הנצרות האורתודוכסית (או האורתודוכסית המזרחית), היא כנסייה נוצרית המתבססת על מסורות נוצריות שהתפתחו בביזנטיון.

השפעתה גדולה במזרח אירופה ובארצות המזרח התיכון אך ישנן גם קהילות במערב אירופה. מרכזה ההיסטורי הוא העיר קונסטנטינופול היא איסטנבול של היום.

בנצרות האורתודוכסית מושם דגש רב יותר מן הנצרות הקתולית על הפן המיסטי והטקסי של הפולחן הנוצרי.

הכנסייה האורתודוכסית מפוצלת למספר כנסיות שונות: הנצרות הרוסית אורתודוכסית (הפרובוסלאבית), הכנסייה הרומנית אורתודוכסית, נצרות יוונית – אורתודוכסית ונצרות ארמנית.

נצרות פרוטסטנטית

נצרות פרוטסטנטית, זרם עיקרי בנצרות, נוסד בתחילת המאה ה-16 על ידי מרטין לותר הגרמני. הנצרות הפרוטסטנטית קמה במאה ה-16 בתגובה לשחיתות בממסד הכנסייתי הקתולי ולחוסר גמישות מספיק בממסד ההגותי הקתולי.

עיקרי ההבדל בין הנצרות הקתולית לפרוטסטנטית נוגעים ליחס בין האדם לאל. בעוד שהנצרות הקתולית גורסת שהאדם יכול לקחת חלק פעיל בגאולתו וכי יש משמעות למעשיו, הזרם הפרוטסטנטי גורס שרק האל יכול להכריע מי יגאל ואף מי יאמין. להבדל יסודי זה, השלכות מרחיקות לכת הן על אופי הפולחן והן על חיי היומיום של המאמינים. הפרוטסטנטיות נחשב לאחת משלושת הענפים הגדולים של הנצרות, לצד הנצרות הרומאית קתולית והמזרחית אורתודוקסית.

- המושג פרוטסטנטיות היא השם הקולקטיבי למספר גדול של כתות, שמוצאם במערב אירופה, שנפרדו מהכנסייה הקתולית כתוצאה מהשפעתו של מרטין לותר (מייסדן של הכנסיות הלותרניות).

מרטין לותר, נזיר אוגוסטיני ופרופסור באוניברסיטת וויטנברג, קרא בשנת 1517 להעלאת דיון מחדש של נושא הכפרה. המסורת טוענת כי הוא מיסמר את 95 הטענות שלו לדלת של כנסיית ארמון וויטנברג, ששימשה כלוח מודעות של האוניברסיטה.

שלושת העיקריים של מרטין לותר:

לותר ביסס את הזרם הפרוטסטנטי על שלושה עקרונות יסודיים: האמונה לבלדה, כתבי הקודש לבדם, והחסד לבדו.

א. עקרון האמונה – קובע כי רק האמונה היא הגואלת את האדם ולא המעשים. (הנצרות הקתולית הדגישה באותה תקופה את המעשה). למשל, בסקרמנט הוידוי הדגישה הנצרות הקתולית את קיום העונש לכפרת העוונות (למשל תפילה או מסע צליינות) ולא את החרטה הכנה בעת הוידוי. לעומת זאת, טען לותר, כי רק המאמינים האמיתיים שכל מאודם נתון לקיום רצונו של האל, הם נוצרים אמיתיים.

ב. עקרון החסד – קובע כי לאדם אין יכולת להשפיע על גורל נשמתו. האל קבע עוד מראשית הימים מי מבני האדם יגאל ומי לא. עקרון החסד ביטל את הצורך בתיווך הכנסייה בקשר בין אדם לאלהיו. לעומת זאת, בנצרות הקתולית תיווך זה הוא אחד מעקרונות היסוד שלה: אין גאולה מחוץ לכנסייה ורק דרך הטקסים שמנהלים הכמרים אפשר לזכות לחסד אלוהי.

ג. עקרון "כתבי הקודש לבדם" – קובע כי הסמכות העליונה לענייני נצרות נמצאת בכתבי הקודש ולא באנשים – בשר ודם (גם אם הם כוהנים). תפישה זו מנוגדת לעמדת הכנסייה הקתולית, הקובעת כי לכנסייה יש מונופול על פרשנות כתבי הקודש.

ביטול השדרה הרוחנית

במימי הביניים חולקה החברה באופן אידיאי לשלוש מעמדות: מעמד העובדים, מעמד המתפללים ומעמד הלוחמים. אחד מעיקריו של לותר היא ביטול ההבדל בין הכמרים, שנשמכו לתפקידם בסמכות האפיפיורית לבין צאן מרעיתם. התפישה הלותרנית גורסת שלכומר אין כוחות מאגיים בזכות תפקידו, אלא סמכות חינוכית בלבד. לעומת זאת, הכומר הקתולי מסוגל העביר חסד למאמיניו בזכות סמיכותו (דרך הסקרמנטים), ולבצע במיסה את נס לחם הקודש (שבו הופכים לחם ויין פשוטים לגופו ודמו של ישו). תפקידו של הכומר הפרוטסטנטי לעומת זאת, הוא לחנך את שאר הקהילה, ללמד את הבשורה ולעודד התנהגות מוסרית.

רשימת הכנסיות הראשיות בישראל וכתובתיהם

שם הכנסייה	שם ראש הכנסייה	כתובת הכנסייה
הפטריארכיה היוונית אורתודוכסית של ירושלים	הפטריארך איריניאוס ה-I	הרובע הנוצרי ת.ד. 19632
הפטריארכיה הארמנית אורתודוכסית של ירושלים	הפטריארך טורקום מאנוגיאן	הרובע הארמני ת.ד. 14235
הפטריארכיה הלטינית של ירושלים (רומאית-קתולית)	הפטריארך מישל צבאח	הרובע הנוצרי ת.ד. 14152
המיסדר הפרנציסקאני ("קוסטודיה-די-טרה-סנטה")	האב פייר-בטיסטה פיצבאלה - ה"קוסטוס" של ארץ הקודש	השער החדש ת.ד. 186
הכנסייה היוונית קתולית	הארכיבישוף ג'ורג' בקר	הרובע הנוצרי ת.ד. 14130
הבישופות היוונית קתולית של חיפה והגליל	הארכיבישוף ד"ר אליאס שקור	רח' הגפן 33, חיפה ת.ד. 279
הכנסייה הלטינית (נציגות הפטריארך בגליל)	הבישוף גיאצינטו-בולוס מרקוזה	כנסיית הבשורה (רח' 6191/3) נצרת
הכנסייה האתיופית	הארכיבישוף אבונה מתיאס	העיר העתיקה ת.ד. 19025
הכנסייה הקופטית	המטרופוליטן אנבא אברהם	העיר העתיקה ת.ד. 14006
הכנסייה הסורית אורתודוכסית	הארכיבישוף סוואריוס מראד	הרובע הארמני ת.ד. 14069
הכנסייה האנגליקאנית	הבישוף ריאח אבו-אל-עסל	רח' צלאח-א-דין 38 ת.ד. 19122
הכנסייה הלותראנית (גרמנית)	ה"פרופסט" ד"ר אווה גרבה	מוריסטאן ת.ד. 14076
הכנסייה הלותראנית אוונגלית	הבישוף מוניב יונאן	מוריסטאן ת.ד. 14076

רשימת הכנסיות הראשיות בישראל וכתובתיהם

שם הכנסייה	שם ראש הכנסייה	כתובת הכנסייה
הכנסייה המארונית	ה"מונסניור" בולוס נביל אל-סייח	רח' המארונים, שער יפו, ת.ד. 14219
הכנסייה הסורית קתולית	ה"מונסניור" פייר מלכי	רח' כלדאים 6 ת.ד. 19787
הכנסייה הארמנית קתולית	ה"מונסניור" רפאל מינאסיאן	ויא-דולורוזה 36 ת.ד. 19546
הכנסייה הרוסית אורתודוכסית (של מוסקבה - ה"אדומה")	הארכימנדרט יליסיי	מגרש הרוסים ת.ד. 1042
הכנסייה הרומנית אורתודוכסית	הארכימנדרט ירונים קרטו	רח' שבטי ישראל 46
הכנסייה הסקוטית (פרסביטריאנית)	הפסטור גיין לואיז בארון	רח' רמז ת.ד. 8619
הכנסייה הכלדאית (קתולית, לטינית)	האב פול קולין	רח' שלום 15 באר שבע ת.ד. 1321
הכנסייה הרוסית אורתודוכסית מחוץ לרוסיה (ה"לבנה")	הבישוף אנדרוניק האם מואיסייה	הר הזיתים (כנסיית העלייה) ת.ד. 20164
" "	האם אליזבית האם יקטרינה, מזכירה	גת שמנים ת.ד. 19238
- כנסיית מאריה- מגדלינה שגרירות הוואתיקאן (הנציגות האפוסטולית)	הארכיבישוף אנטוניו פרנקו (אישיות דיפלומטית)	רח' בן-עדיה ת.ד. 19199